

SAMGÖNGUMÁL OG INNVIÐIR – Ályktanir Haustþings SSV 2022

Haustþing SSV, haldið í Stykkishólmi 21.-22. september 2022, leggur fram eftirfarandi ályktanir um samgöngumál og innviði:

Vegamál

- **Haustþing SSV skorar á Vegagerðina að ljúka veghönnun og allri undirbúningsvinnu við tvöföldun vegar frá Hvalfjarðargöngum í Borgarnes.**

Í samgönguáætlun ríkisins er gert ráð fyrir að framkvæmdir við tvöföldun Vesturlandsvegar frá Hvalfjarðargöngum í Borgarnes hefjist árið 2025. Þörfin fyrir tvöföldun vegarins er orðin mjög brýn og því mikilvægt að tímasetningar haldi og nauðsynlegum undirbúningi lokið fyrir árið 2025.

Haustþing SSV fagnar því að vinna við tvöföldun Vesturlandsvegar á Kjalarnesi gengur vel, enda mjög mikilvægt að verkinu ljúki árið 2023 líkt og áætlanir segja til um.

- **Haustþing SSV leggur þunga áherslu að framkvæmdir við Sundabraut hefjist eigi síðar en árið 2026**

Sundabraut mun bæta umferð til og frá höfuðborginni og auka umferðar- og almannaoöryggi til mikilla muna. Afar brýnt er því að nýta heimild í lögum um að Sundabraut verði samvinnuverkefni og unnið verði í samræmi við yfirlýsingu samgönguráðherra og borgarstjóra um að framkvæmdir hefjist eigi síðar en 2026. Mikilvægi Sundabrautar fyrir Vesturland og aðra landshluta er gríðarlega mikið og sennilega sú samgöngubót sem mest áhrif hefði á byggðapróun á Vesturlandi sem heild.

- **Haustþing SSV skorar á Vegagerðina að leggja fram sem fyrst tillögur að legu nýrra Hvalfjarðarganga og áætlun um undirbúning verkefnisins.**

Samhliða öðrum framkvæmdum við Vesturlandsveg er ljóst að fara þarf í tvöföldun Hvalfjarðarganga á næstu árum þegar hámarki umferðar um göngin skv. reglugerð verður náð. Ríkissjóður verður tímanlega að hafa frumkvæði að nauðsynlegum undirbúningi og framkvæmd verkefnisins. Brýnt er að Vegagerðin leggi fram sem fyrst tillögur sínar að legu nýrra ganga og áætlun um undirbúning verkefnisins.

- **Haustþing SSV skorar á innviðaráðherra og Alþingi að veita fjármagni til framkvæmda við Skógarstrandarveg.**

Snæfellsnesvegur númer 54 um Skógarströnd er eini stofnvegur Vesturlands án bundins slitlags og sá lengsti án bundins slitlags á láglandi landsins alls. Sem stofnvegur er vegurinn hluti af grunnneti skv. samgönguáætlun. Vegurinn ætti því að vera í forgangi við ráðstöfun fjármuna á samgönguáætlun. Skógarstrandarvegur, með þverun Álftafjarðar, er forsenda fyrir auknu samstarfi sveitarfélaga við Breiðafjörð og góðri tengingu Snæfellsness, Dala, Vestfjarða og Norðurlands.

Framkvæmdir við veginn hafa gengið vel undanfarin tvö ár. Það er hins vegar algerlega óviðunandi að hlé verði gert á framkvæmdum næstu tvö árin þar eða engar fjárveitingar eru til verkefnisins. Því er nauðsynlegt að það verði veitt fjármagni til verkefnisins árin 2023 og 2024.

- **Haustþing SSV skorar á innviðaráðherra og Alþingi að veita fjármagni svo unnt verði hefja að nýju framkvæmdir við Uxahryggjarveg.**

Það er óviðunandi að áframhaldandi framkvæmdum við Uxahryggjarveg verði frestað til ársins 2025. Haustþing SSV 2022 skorar á ráðherra og Alþingi að hefja að nýju framkvæmdir við verkefnið. Framkvæmdin mun m.a. tengja saman atvinnusvæði á Suðurlandi og Vesturlandi og búa til verðmæt tækifæri í ferðaþjónustu.

- **Haustþing SSV undirstrikar mikilvægi þess að vegurinn um Kaldadal verði byggður upp þannig að hann sé opinn fyrir umferð í fleiri mánuði á ári.**

Vegurinn um Kaldadal er einn af fjórum hálendisvegum á Íslandi sem er skilgreindur sem stofnvegur á hálendi. Umferð um veginn hefur aukist verulega á undanförunum árum og þá sérstaklega að norðanverðu eftir að fjöldi ferðamanna fóru að heimsækja ísgöngin sem gerð hafa verið í Langjökul.

- **Haustþing SSV skorar á innviðaráðherra og Alþingi að framkvæmdum á vegi um Laxárdalsheiði verði lokið eigi síðar en árið 2023.**

Afar brýnt er að vegurinn um Laxárdalsheiði verði endurskilgreindur og hann verði settur sem sérstök framkvæmd á samgönguáætlun þannig að hann fái sérstaka fjárveitingu og tekinn úr flokki tengivega. Mikilvægt er að ljúka lagningu bundins slitlags á veginn sem fyrst enda er hann mikilvæg tenging á milli Vesturlands og Vestfjarða annars vegar og Norðurlands hins vegar. Lögð er áhersla á að allar brýr verði tvöfaldaðar á þessum vegi.

- **Haustþing SSV skorar á Alþingi að veita auknu fjármagni til tengivega.**

Mikilvægt er að Vegagerðin forgangsraði framkvæmdum við tengivegi í samvinnu við SSV og m.t.t. umferðar, öryggis, nauðsynlegrar þjónustu og samfélagslegra þátta eins og t.d. skólaaksturs, atvinnusóknar o.fl. Tillaga að forgangsroðun sveitarfélaganna á Vesturlandi kemur fram í nýrri samgönguáætlun Vesturlands. Brýnt er að auknu fjármagni verði veitt til tengivega og farið verði í sérstakt átak í að leggja bundið slitlag á þessa vegi sem tengja saman dreifbýli og þéttbýli.

- **Haustþing SSV leggur þunga áherslu á mikilvægi þess að nú þegar verði farið í styrkingu og endurbætur á þjóðvegi 54 og aðra tengda vegi á Snæfellsnesi og Dölum.**

Ástand þjóðveggar 54, frá Borgarnesi, um Mýrar og vestur eftir Snæfellsnesi, er mjög bágborið. Sig og frostskemdir hafa gert veginn ósléttan yfirferðar, vegkantar eru víða brotnir og hafa gefið eftir á löngum köflum og vestan Vegamóta er vegurinn of mjór. Á kafla vestan þéttbýlis Grundarfjarðar eru vegkantar einnig lélegir og þarfnast styrkingar. Sama á við um þjóðveg 56 um Vatnaleið og þjóðveg 58, Stykkishólmsveg. Sömuleiðis er mjög brýnt að fara í viðhald á Vestfjarðavegi í mið-Dölum.

Nauðsynlegt er að auka framlög til Vegagerðarinnar, ekki síst til almenns viðhalds. Þó nýjar vegafamkvæmdir séu af hinu góða, þá má ekki gleymast að sinna viðhaldi eldri vega þannig að sú fjárfesting skili arðsemi, geti þjónað hlutverki sínu og öryggi vegfarenda sé tryggt. Þá sé mikilvægt að tryggja fjármagn til vetrarþjónustu.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að Vegagerðin veiti fjármunum til að bæta öryggi á vegum Vesturlands.**

Ljóst er, að gera þarf nauðsynlegar úrbætur á gatnamótum tengivega og Vesturlandsvegur og ljúka þeim sem fyrst. Þá er mikilvægt að fjölga útskotum á fjölförnum vegum, tryggja að góðar girðingar séu meðfram þeim og ráðast í öryggisaðgerðir á stöðum þar sem stórviðri eru algeng.

Nú þegar þarf að hefjast handa við að tvöfalda einbreiðar brýr á Vestfjarðavegi í Dalabyggð til að tryggja umferðaröryggi. Einnig er vakin á því athygli að þjónustuþörf fyrir ýmsa vegi þarfnast endurskoðunar m.t.t. bæði umferðaröryggis og breytts hlutverks vegna aukinnar umferðar ferðamanna og vöruflutningabíla allt árið, t.d. hjáleiðir fyrir þjóðveg 1 eins og vegur um Geldingadruga og Heydal.

- **Haustþing SSV mótmælir harðlega framkomnum fyrirætlunum um að hefja að nýju gjaldtöku í Hvalfjarðargöngum.**

Haustþing SSV mótmælir harðlega framkomnum fyrirætlunum um að hefja gjaldtöku í Hvalfjarðargöngum á nýjan leik árið 2023 til að safna fyrir nýjum göngum, fimm árum eftir að ríkið tók við mannvirkinu fullbúnu og skuldlausu, enda var gengið út frá því að gjaldtöku yrði hætt þegar göngin væru uppgreidd. Þá leggur Haustþing SSV ríka áherslu á að álagning veggjalds komi aðeins til greina í verkefnum sem eru ekki á langtímaáætlun ríkissjóðs, enda sé það verulegur hagur íbúanna að framkvæmdum verði flýtt. Gjaldtöku skal hins vegar stillt í hóf gagnvart þeim sem eru reglulega á förum þar sem veggjald er lagt á. Nefna má sem dæmi þá sem sækja atvinnu eða nám. Gæta þarf að jafnræði þegar teknar eru ákvarðanir um veggjöld.

Almenningssamgöngur

- **Haustþing SSV leggur þunga áherslu á að tryggja þurfi að nýtt skip hefji siglingar um Breiðafjörð sem uppfyllir nútíma öryggiskröfur eins fljótt og verða má á meðan að unnið er að hönnun og smíði nýrrar ferju sem hönnuð verður með tilliti til orkuskipta framtíðarinnar.**

Breiðafjarðarferjan Baldur er í lykilhlutverki varðandi samgöngur við Breiðafjörðinn. Það er ljóst að framtíð ferjusiglinga er mikilvæg fyrir atvinnulíf og samgöngur á milli Vestfjarða og Vesturlands. Haustþing SSV lýsir þungum áhyggjum yfir þeirri grafalvarlegu stöðu sem hefur verið uppi varðandi öryggismál Breiðafjarðarferjunnar Baldurs. Annars vegar er þörf á lausn til skamms tíma, þ.e. bráða lausn, og hins vegar framtíðarlausn, þ.e. að endurskoða þarfir og forsendur ferjusiglinga til framtíðar.

Haustþing SSV skorar á ríkisvaldið að tryggja bráða lausn með fjárfestingu í nýrri og öflugri ferju sem uppfylli allar nútíma öryggiskröfur og að það hefji siglingar um Breiðafjörð eins fljótt og verða má.

Haustþing SSV leggur áherslu á að framtíðarlausn í ferjusiglingum um Breiðafjörð sé að ríkið hanni og smíði nýja ferju sem hönnuð verður með tilliti til orkuskipta framtíðarinnar og nýst gæti sem varaskip fyrir Herjólf. Haustþing SSV leggur áherslu á að tryggja þurfi viðeigandi fjárheimildir í fjármálaáætlun, bæði til bráðabirgðaaðgerða og til smíði nýs skips, og að fyrirbyggjandi áætlanir endurspeglar í fimm ára samgönguáætlun.

Núverandi samningur ríkisins um rekstur ferjunnar er í gildi fram til vors 2023. Því er brýnt að stjórnvöld nýti tækifærið nú þegar og skipuleggi ferjusiglingar um Breiðafjörð m.t.t. breyttra aðstæðna í atvinnulífinu, öryggis og stefnu stjórnvalda í orkuskiptum.

- **Haustþing SSV mótmælir gjaldskrárhækkunum sem urðu hjá landsbyggðarstrætó s.l. sumar.**

Haustþing SSV mótmælir óhóflegum gjaldskrárhækkunum sem urðu hjá landsbyggðarstrætó síðastliðið sumar sem munu koma hart niður á íbúum á Vesturlandi, sérstaklega á reglulegum notendum strætisvagna á milli Akraness og höfuðborgarsvæðisins. Haustþing SSV beinir því til stjórnenda Vegagerðarinnar að unnið verði að lausn til að tryggja að ferðir milli höfuðborgarsvæðisins og nærsveitarfélaga þess verði á sanngjörnu verði. Almenningsþingur með „landsbyggðarstrætó“ eru mjög mikilvægar fyrir Vesturland. Brýnt er að núverandi leiðakerfi verði styrkt enn frekar á næstu árum. Haustþing SSV telur mikilvægt að Vegagerðin eigi gott samstarf við landshlutasamtökin um skipulag leiðakerfis og gerð sumar- og vetraráætlana.

- **Haustþing SSV skorar á ráðherra og Alþingi að veita fjármagn til reksturs farþegaferju milli Akraness og Reykjavíkur og gefa verkefninu meira svigrúm til undirbúnings og reynslu.**

Farþegaferja var í rekstri á milli Akraness og Reykjavíkur sumarið 2017 og að margra mati góð viðbót fyrir þá Skagamenn sem stunda vinnu í miðbæ Reykjavíkur og ferðamenn sem vildu fara þarna á milli, einkum m.t.t. þess álags sem orðið er á Vesturlandsvegi og stöðugt takmarkaðra aðgengis bíla að miðbæ Reykjavíkur.

Hafnamál

- **Haustþing SSV skorar á innviðaráðherra og Alþingi að tryggja fjármagn til þeirra verkefna í hafnamálum sem eru áætluð á næstu árum á Vesturlandi.**

Í samgönguáætlun Vesturlands eru tiltekin þau verkefni sem óskir eru um að farið verði í á næstu árum eða haldið áfram með. Þar eru m.a. verkefni í höfnum Snæfellsbæjar, Grundarfjarðarbæjar og í Stykkishólmi. Fyrirhugaðar eru framkvæmdir við landfyllingu og breikkun aðalhafnargarðs á Akranesi og nauðsynlegt er að samgönguyfirvöld komi að því verkefni til þess að efla aftur stöðu fiskvinnslu og útgerðar frá Akranesi. Skarðsstöð í Dalabyggð gegnir hlutverki fyrir smábáta og nauðsynlegt er að endurbæta aðstöðu þar. Þá er lögð áhersla á að haldið verði áfram af krafti við úrlausn verkefna á sviði sjóvarna á Vesturlandi.

Flugvellir

- **Haustþing SSV leggur þunga áherslu á að viðhald og endurbætur á lendingarstöðum á Vesturlandi verði tryggt.**

Mikilvægt er að gert verði ráð fyrir viðhaldi á lendingarstöðum á Vesturlandi. Endurbæta verður slitlag á Stóra Kroppi. Mikilvægt er að lendingarstaðurinn á Rifi verði endurbættur þannig að hann geti gegnt hlutverki sínu í neyðartilfellum. Lögð er rík áhersla á að þyrlum verði áfram tryggt eldsneyti á flugvöllum á Rifi, enda gegnir flugvöllurinn mikilvægu öryggishlutverki í því efni. Haustþing SSV bendir á að nýta mætti flugvelli á Vesturlandi í mun ríkara mæli til kennslu og æfingaflugs.

Fjarskiptamál

- **Haustþing SSV skorar á stjórnvöld að skapa þau skilyrði, að ljósleiðaravæðing á minni þéttbýlisstöðum gangi hraðar fyrir sig.**

Háhraða nettengingar eru einn mikilvægasti hlekkurinn í samskiptum, þ.m.t. viðskiptaháttum nútímans, og hluti af grunngerð samfélagsins. Þær eru ein af meginforsendum ákvörðunar um búsetu og úrslitaatriði um þróun byggðar. Samkeppnishæfni svæða og íbúabyggða má því, ásamt annarri grunngerð, mæla út frá ástandi fjarskipta. Mikilvægt er að sami árangur náist í ljósleiðaravæðingu á minni þéttbýlisstöðum og við ljósleiðaravæðingu í dreifbýli sem hefur heppnast afar vel.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að ráðin verði bót á gloppum í dreifikerfi farsíma.**

Nauðsynlegt er að ráðin verði bót á lélegu farsímasambandi og dreifikerfi almannaútvarps á afmörkuðum svæðum við þjóðveg 1, í dreifbýli og á vinsælum útivistarsvæðum á Vesturlandi af öryggisástæðum.

- **Haustþing SSV telur að megi skoða kosti þess að koma á tengingu Vesturlands við háhraðafjarskiptastreng við útlönd.**

Vesturland er ákjósanlegur staður fyrir tengingu á háhraðafjarskiptastreng við útlönd enda utan skilgreindra hamfarasvæða. Í því felast miklir möguleikar í uppbyggingu gagnavera og gagnavinnslu á Vesturlandi.

Orkumál

- **Haustþing SSV fagnar því að hafinn er undirbúningur að lagning Holtavörðuheidarlínu 1, frá Brennimel í Hrútatungu, enda er hún mikilvægur hlekkur í endurnýjun á núverandi byggðalínu. Mikilvægt er að framkvæmdir við stofnlínu hefjist sem fyrst.**

Línan, 220 kV raflína, verður hluti af nýrri kynslóð byggðalínu. Meginmarkmið með byggingu hennar er að auka afhendingaröryggi og afhendingargetu á landinu og tryggja að flutningskerfið standi ekki í vegi fyrir atvinnuuppbyggingu og eðlilegri þróun byggða á landinu.

- **Haustþing SSV skorar á Landsnet að leggja nýja stofnlínu frá Glerárskógum í Dalabyggð að Vogaskeiði á Snæfellsnesi og endurnýja stofnlínu frá Vatnshörmrum í Vegamót.**

Nauðsynlegt er að endurnýja svæðisstofnlínuna á Snæfellsnesi, frá Vatnshörmrum í Vegamót, en hún er tæplega 50 ára gömul og 62 km löng og með takmarkað flutningsgetu. Auka þarf flutningsgetu línunnar með spennuhækkun í 132 KV. Það leysir spennuvandamál, bætur afhendingaröryggi og aðgengi að raforku sem í dag er ábótavant. Þá er afar brýnt að leggja 132 kV stofnlínu frá Glerárskógum í Dalabyggð í Vogaskeið á Snæfellsnesi. Þessi lína myndi skapa hringtengingu (N-1) á Snæfellsnesi og auka verulega afhendingaröryggi rafmagns þar og í Dalabyggð.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að mikilvægt að endurnýja stofnlínuna frá Hrútatungu í Glerárskóga og svæðislínuna á Akranes.**

Mikilvægt er að endurnýja stofnlínuna frá Hrútatungu í Glerárskóga til að tryggja aukið afhendingaröryggi, auk þess að efla svæðislínuna á Akranes þar sem fyrirhugaðar eru framkvæmdir við orkusækin fyrirtæki á Akranesi og í Hvalfjarðarsveit.

- **Haustþing SSV leggur áherslu á að tryggt sé nægt varafl á Vesturlandi.**

Varaafstöðvar eru komnar á tíma og þarfnast endurnýjunar og eru þar að auki ekki nógu öflugar til að geta framleitt næga orku fyrir svæðið. Mjög mikilvægt er að byggja upp varaafli á Vesturlandi á meðan afhendingaröryggi er ekki nægjanlegt. Þetta á sérstaklega við í Dölum og á Snæfellsnesi.

- **Haustþing SSV skorar á Rarik að endurnýja loftlínukerfi með lagningu jarðstrengja í dreifbýli á Vesturlandi og ljúka þrífösun.**

Vinna þarf áfram að endurnýjun loftlínukerfis með jarðstrengjum í dreifbýli á Vesturlandi til að tryggja afhendingaröryggi rafmagns. Þá er nauðsynlegt að flýta framkvæmdum við þrífösun á rafmagni í dreifbýli til að þessa styðja við byggðapróun og stuðla að því að landbúnaðar náí að þróast í takt við tímann og ferðaþjónusta geti eflst í dreifbýli.